

معاونت آموزشی
مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی
واحد برنامه‌ریزی آموزشی
چارچوب طراحی «طرح دوره»

اطلاعات درس:

گروه آموزشی ارایه دهنده درس: پزشکی مولکولی
عنوان درس: اصول هدف درمانی مولکولی بیماریها
کد درس:
نوع و تعداد واحد^۱: ۲ واحد نظری
نام مسئول درس: دکتر غلامرضا طاوسی دانا
مدرس/ مدرسان: دکتر غلامرضا طاوسی دانا، دکتر زهرا عزیزی ورزنه ، دکتر مولود آبسالان
پیش‌نیاز/ هم‌زمان: مهندسی ژنتیک و بیوتکنولوژی مولکولی
رشته و مقطع تحصیلی: دکترای تخصصی پزشکی مولکولی

اطلاعات مسئول درس:

رتبه علمی: دانشیار
رشته تخصصی: پزشکی مولکولی
محل کار: گروه پزشکی مولکولی/ دانشکده فناوری های نوین پزشکی
تلفن تماس: ۰۲۱۴۳۰۵۲۰۰۰
نشانی پست الکترونیک: g-tavoosi@tums.ac.ir

^۱مشمول بر: نظری، عملی و یا نظری- عملی به تفکیک تعداد واحدهای مصوب. (مثال: ۲ واحد نظری، ۱ واحد عملی)

توصیف کلی درس (انتظار می‌رود مسئول درس ضمن ارائه توضیحاتی کلی، بخش‌های مختلف محتوایی درس را در قالب یک یا دو بند، توصیف کند):

درس «اصول هدف درمانی مولکولی بیماری‌ها» به بررسی رویکردهای نوین در درمان‌های مبتنی بر مکانیسم‌های مولکولی می‌پردازد. این درس شامل مرور مبانی ژن‌درمانی، روش‌های انتقال ژن و ناقلین، انتخاب سلول‌های مناسب و بررسی تازه‌ترین دستاوردهای درمانی در بیماری‌های تک‌ژنی و سرطان است. همچنین اصول خاموش‌سازی ژن‌ها، روش‌های آنتی‌سنس، RNAi و تکنیک‌های مشابه تدریس می‌شود. علاوه بر ژن‌درمانی، مباحث نوین همچون ایمنی‌درمانی، سلول‌درمانی، درمان‌های پپتیدی، بیوایمپلنت‌ها و واکسن‌های DNA و RNA پوشش داده خواهد شد.

اهداف کلی/ محورهای توان‌مندی:

هدف این درس آن است که دانشجویان مبانی و جایگاه درمان‌های هدفمند مولکولی در پزشکی را بیاموزند و توانایی شناخت روش‌های مختلف انتقال ژن و ناقلین به‌کاررفته در ژن‌درمانی را کسب کنند. همچنین انتظار می‌رود فراگیران اصول ژن‌درمانی در سلول‌های سوماتیک و جنسی را درک کرده و ضمن شناخت ظرفیت‌ها، بتوانند مخاطرات اخلاقی آن را تحلیل نمایند. این درس با ارائه تازه‌ترین دستاوردهای ژن‌درمانی در بیماری‌های تک‌ژنی و سرطان، دانشجویان را با رویکردهای نوین پژوهشی و بالینی آشنا می‌سازد. علاوه بر این، فراگیران با اصول خاموش‌سازی ژن‌ها و روش‌های مرتبط مانند آنتی‌سنس، RNAi و اینترابادی‌ها آشنا شده و در نهایت توانایی بررسی و ارزیابی درمان‌های نوینی همچون ایمنی‌درمانی، سلول‌درمانی، پپتیدتراپی، بیوایمپلنت‌ها و واکسن‌های ژنتیکی را به دست خواهند آورد.

اهداف اختصاصی/ زیرمحورهای هر توان‌مندی:

پس از پایان این درس انتظار می‌رود که فراگیر:

۱. مبانی و تاریخچه ژن‌درمانی و جایگاه آن در علوم پزشکی نوین را توضیح دهد.
۲. روش‌های مختلف انتقال ژن را مقایسه نماید و مزایا و محدودیت‌های هر یک را بیان کند.
۳. انواع ناقل‌های ژن‌درمانی را معرفی نماید و چشم‌انداز کاربردهای آن‌ها را توضیح دهد.
۴. ویژگی‌های سلول‌های مناسب برای ژن‌درمانی را تشخیص دهد و معیارهای انتخاب آن‌ها را شرح دهد.
۵. اصول ژن‌درمانی در سلول‌های سوماتیک را توصیف کند و کاربردهای آن را بیان نماید.
۶. مخاطرات ژن‌درمانی در سلول‌های جنسی را توضیح دهد و جنبه‌های اخلاقی و علمی آن را تحلیل کند.
۷. تازه‌های ژن‌درمانی در بیماری‌های تک‌ژنی و سرطان را شرح دهد و راهکارهای نوین را بررسی کند.
۸. اصول خاموش‌سازی ژن‌ها را توضیح دهد و روش‌های آنتی‌سنس، ریبوزوم‌ها، اینترابادی‌ها و اینترابادی‌ها را شرح دهد.
۹. مکانیزم و اهمیت RNAi را بیان کرده و کاربردهای آن در درمان را توضیح دهد.
۱۰. اصول ایمنی‌درمانی (Immunotherapy) و سلول‌درمانی را شرح دهد و موارد کاربردی آن را تحلیل کند.
۱۱. مبانی Peptide target therapy و بیوایمپلنت‌ها را توصیف کند.
۱۲. ساختار و اهمیت واکسن‌های DNA و RNA را توضیح دهد و نمونه‌هایی از کاربردهای آن‌ها را بیان کند.

رویکرد آموزشی^۱:

□ ترکیبی^۳

■ حضوری

□ مجازی^۲

روش‌های یاددهی- یادگیری با عنایت به رویکرد آموزشی انتخاب شده:

رویکرد حضوری

- سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)
- بحث در گروه‌های کوچک

تقویم درس:

جلسه	عنوان مبحث	روش تدریس	فعالیت‌های یادگیری/ تکالیف دانشجوی	نام مدرس/ مدرسان
۱	تاریخچه جایگاه، اهمیت و راهکارها	سخنرانی تعاملی + بحث گروهی	مطالعه منابع معرفی شده، پرسش و پاسخ، مشارکت در بحث بررسی مقالات،	دکتر آبسالان
۲	روشهای متفاوت و متنوع انتقال ژن	سخنرانی تعاملی	مطالعه منابع معرفی شده، پرسش و پاسخ، مشارکت در بحث بررسی مقالات	دکتر آبسالان
۳	حامل ژن درمانی و چشم انداز	سخنرانی تعاملی	مطالعه موردی، طراحی سناریو	دکتر طابوسی دانا
۴	سلولهای مناسب برای ژن درمانی و ویژگی های آن	سخنرانی تعاملی + بحث گروهی	تهیه گزارش در مورد انواع سلولها، کار گروهی	دکتر عزیزی
۵	ژن درمانی سلول سوماتیک، سلول جنسی و مخاطرات آن	سخنرانی تعاملی	مطالعه منابع معرفی شده، پرسش و پاسخ، مشارکت در بحث بررسی مقالات	دکتر آبسالان
۶	تازه‌های ژن درمانی، بیماری‌های تکثرنی	سخنرانی تعاملی	مرور و ارائه مقالات	دکتر آبسالان
۷	تازه‌های ژن درمانی در سرطان و راهکارهای متفاوت	سخنرانی تعاملی	مطالعه منابع معرفی شده، پرسش و پاسخ، مشارکت در بحث بررسی مقالات	دکتر طابوسی دانا
۸	اصول و اهمیت خاموش سازی ژن‌ها	سخنرانی تعاملی + تدریس توسط همتایان	ارائه کوتاه دانشجویان، کار گروهی	دکتر طابوسی دانا
۹	روش‌های آن‌تیسنس و استفاده از ریبوزوم	سخنرانی تعاملی	کار تیمی روی مقالات، پرسش و پاسخ	دکتر آبسالان
۱۰	نقش اینتر ابدی‌ها و اینتر ابدی‌ها در خاموش سازی ژن‌ها	سخنرانی تعاملی	مطالعه منابع معرفی شده، پرسش و پاسخ، مشارکت در بحث بررسی مقالات	دکتر طابوسی دانا
۱۱	روش RNAi و RNA اهمیت و کاربردهای آن در ژن درمانی	سخنرانی تعاملی	کار عملی روی مقالات، آزمون کلاسی	دکتر آبسالان
۱۲	Immunotherapy	سخنرانی تعاملی	بحث کلاسی، آزمون کلاسی	دکتر عزیزی
۱۳	انواع سلول درمانی	سخنرانی + بحث گروهی	مرور منابع و مقالات، ارائه کلاسی	دکتر عزیزی
۱۴	Peptide target therapy	سخنرانی تعاملی	تحلیل مورد بالینی و ارائه گروهی	دکتر عزیزی
۱۵	بیوایمپلنت‌ها	سخنرانی تعاملی	بحث گروهی، آزمون کلاسی	دکتر طابوسی دانا
۱۶	DNA و RNA واکسن‌ها	سخنرانی تعاملی	تحلیل مقالات و ارائه کوتاه	دکتر آبسالان
۱۷	جمع بندی و چشم انداز	سخنرانی تعاملی + بحث گروهی	جمع بندی گروهی، بحث و ارائه چشم انداز	دکتر طابوسی دانا

۱. Educational Approach

۲. Virtual Approach

۳. Blended Approach: Blended learning is an approach to education that combines online educational materials and opportunities for interaction online with traditional place-based classroom methods.

وظایف و انتظارات از دانشجو:

دانشجو موظف است در تمامی جلسات به‌طور منظم حضور داشته، منابع معرفی‌شده را پیش از هر جلسه مطالعه کند و در بحث‌ها و فعالیت‌های کلاسی مشارکت کند. همچنین انتظار می‌رود تکالیف محوله، ارائه‌های فردی یا گروهی را به‌موقع انجام داده و در فعالیت‌های تیمی و ارزشیابی‌های دوره‌ای فعالانه شرکت کند.

روش ارزیابی دانشجو: تکوینی

- حضور و مشارکت فعال در کلاس و فعالیت‌های گروهی → ۱۰ درصد
- مرور منابع و ارائه‌ی خلاصه/گزارش مقالات → ۱۰ درصد
- پرسش و پاسخ و آزمون‌های کلاسی → ۱۰ درصد
- آزمون کتبی پایانی (سؤالات چندگزینه‌ای، تشریحی) → ۷۰ درصد

منابع:

منابع شامل کتاب‌های درسی، نشریه‌های تخصصی، مقاله‌ها و نشانی وبسایت‌های مرتبط می‌باشد.

الف) کتب:

Alberts, B., Heald, R., Morgan, D., Raff, M., Roberts, K., & Walter, P. (۲۰۲۲). *Molecular Biology of the Cell* (۷th ed.). W. W. Norton & Company.

ب) مقالات:

مجموعه مقالات روزآمد PubMed در زمینه ژن‌درمانی و هدف درمانی.

ج) محتوای الکترونیکی:

- NCBI Gene Therapy Resources

د) منابع برای مطالعه بیشتر: مقالات مجلات معتبر

- *Nature Reviews Drug Discovery*
- *Trends in Molecular Medicine*

چک لیست ارزیابی طرح دوره							
گروه	رشته مقطع	نام درس	آیتم	معیارهای ارزیابی	چگونگی پردازش طرح با توجه به معیارها		
					قابل قبول	نیازمند اصلاح	توضیحات در خصوص موارد نیازمند اصلاح
			اطلاعات درس	به اطلاعات کلی درس اعم از گروه آموزشی ارایه دهنده درس، عنوان درس، کد درس، نوع و تعداد واحد، نام مسئول درس و سایر مدرسان، دروس پیش نیاز و همزمان و رشته و مقطع تحصیلی اشاره شده است.			
			اطلاعات مسئول درس	اطلاعات مسئول درس اعم از رتبه علمی، رشته تخصصی، اطلاعات تماس و ... درج شده است.			
			توصیف کلی درس	بخش های مختلف محتوایی درس در حد یک یا دو بند معرفی شده است.			
			اهداف کلی/ محورهای توانمندی	اهداف کلی/ محورهای توانمندی با قالب نوشتاری صحیح درج شده اند.			
			اهداف اختصاصی/ زیرمحورهای هر توانمندی	اهداف اختصاصی/ زیرمحورهای هر توانمندی با قالب نوشتاری صحیح درج شده اند.			
			رویکرد آموزشی	رویکرد آموزشی مورد نظر در ارایه دوره اعم از حضوری، مجازی و ترکیبی مشخص شده است.			
			روش های یاددهی- یادگیری	روش های یاددهی و یادگیری درج شده اند.			
			تقویم درس	جدول مربوط به تقویم درس، به طور کامل تکمیل شده است.			
			وظایف و انتظارات از دانشجو	وظایف و انتظارات از دانشجویان نظیر حضور منظم در کلاس درس، انجام تکالیف در موعد مقرر، مطالعه منابع معرفی شده و مشارکت فعال در برنامه های کلاس و ... تعریف شده و درج گردیده است.			
			نحوه ارزیابی دانشجو	نحوه ارزیابی دانشجو با ذکر نوع ارزیابی (تکوینی/تراکمی)، روش ارزیابی و سهم هر نوع/ روش ارزیابی در نمره نهایی دانشجو، درج شده است.			
			منابع	کتاب های درسی، نشریه های تخصصی، مقاله ها و نشانی وبسایت های مرتبط، معرفی شده اند			